

OLGU İZLEM DENEYİMLERİ VE MERSİN UYGULAMALARI

Yrd. Doç.Dr. Hakan KAR*

* Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı

Çocuk istismarı olguları ile ilk olarak sadece hekimler değil, eğitim kurumları çalışanları, emniyet görevlileri, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar ya da avukatlar karşılaşabilmektedirler. Ülkemizde adli olgu niteliği kazanmış çocuk istismarı olgularının değerlendirilmesi, Adli Tıp Kurumu'na bağlı Adli Tıp Grup Başkanlıkları ve Şube Müdürlüklerinde, Üniversite Tıp Fakültelerinin Hastaneleri'nin Adli Tıp Anabilim dallarında, Sağlık Bakanlığı'na bağlı Devlet Hastanelerinin Adli Tıp Birimlerinde, Üniversitelere bağlı Adli Tıp Enstitülerinde ve Özel Hastane ve Merkezlerde yapılmaktadır. Bu değerlendirmelerde temel yaklaşımın; öykü alma, vücut muayenesi, genital sistem muayenesi, istismarın tipi ve özelliklerinin belirlenmesi, laboratuvar tetkikleri ve konsültasyonlar, tedavi edici ve koruyucu önlemlerin alınması, saldırgan kimliklendirilmesi, ruhsal değerlendirme ve destek, rehabilitasyon ve hukuksal süreçte destek olması gerektiği bilinmektedir. Bu sunumda bir model önerisi olarak, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı ve Cinsel Saldırı Değerlendirme Biriminin kuruluş ve çalışma esaslarının ortaya konulması, elde edilen verilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı 2004 yılında 1 Öğretim Üyesi, 1 Laborant kadrosu ile kurulmuştur. Devam eden süreçte, ikinci ve üçüncü öğretim elemanları göreve başlamıştır. Bu dönemde herhangi bir muayene odası bulunmamakta ve cinsel saldırı vakaları için icap nöbeti sistemiyle öğretim üyeleri tarafından 24 saat hizmet verilmekteydi. Ancak bu muayeneler acil serviste, uygun olmayan şartlarda yapılmaktaydı ve laboratuvar ve konsültasyon imkanları oldukça kısıtlıydı.

2005 yılında, Anabilim dalımızın girişimleriyle Mersin Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO bünyesinde Adli Tıp Teknikerliği programı kuruldu.

2006 yılında anabilim dalı öğretim üyelerimizin kuruculuğunda, çocuk istismarı konusuyla ilgili profesyonelleri bir araya getirmek ve işbirliğini arttırmak amacıyla Mersin Çocukları İstismar ve İhmalden Koruma Derneği (MEÇİKOD) kuruldu. Böylece anabilim dalımızca değerlendirilen vakalar ile ilgili olarak Baro, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu, Adalet Bakanlığı Denetimli Serbestlik Birimi, Milli Eğitim Bakanlığı rehberlik ve Araştırma Merkezi ve İlköğretim okulları ile işbirliği ve koordinasyon sağlanmış oldu.

2007 yılında anabilim dalımıza bir poliklinik tahsis edilmesiyle, adli travmatoloji ve cinsel saldırı değerlendirmeleri daha uygun bir ortamda yapılmaya başlandı, ayrıca hastane otomasyon sisteminin uygulanmaya başlaması ile gerekli konsültasyon ve laboratuvar incelemeleri konusunda imkanlar artmış oldu. Aynı yıl hastanemiz bünyesinde Sosyal Pediatri Uzmanı görevlendirilmesi ve Sağlam Çocuk Biriminin kurulması ile bu konudaki konsültasyon imkanımız da sağlanmış oldu.

2009 yılında anabilim dalımız bünyesinde ayrı bir poliklinik olarak Cinsel Saldırı Değerlendirme Birimi kuruldu. Halihazırda bu birimde üç öğretim üyesi, üç araştırma görevlisi, bir laborant, Tıp fakültesi ve Adli Tıp Teknikerliği stajyer öğrencileri görev yapmakta olup 7 gün 24 saat icapçı nöbet sistemiyle hizmet verilmektedir. Cinsel istismar olguları diğer olgulardan ayrı bir birimde ve akut dönemde değerlendirilmekte olup, çocuk ve erişkin psikiyatrisi, sosyal pediatri, kadın hastalıkları ve doğum, ortopedi ve travmatoloji, genel cerrahi ve enfeksiyon hastalıkları gibi ilgili bölümlerce hızlı ve etkin konsülte edilmekte ve sperm analizi ve diğer laboratuvar incelemeleri en kısa sürede gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Mersin Çocukları İstismar ve İhmalden Koruma Derneği aracılığıyla konuyla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlanmış olup, olguların değerlendirme sonrası, takip ve tedavileri, sosyal koruma altına alınmaları ve rehabilitasyonları etkin bir biçimde

sağlanmaktadır. Bu gelişmeler neticesinde 2007 yılında değerlendirdiğimiz çocukluk çağı yaş grubundaki olgu sayımız 133 iken, bu sayı 2008 yılında 322 ve 2009 yılının 9. ayına kadar ise 396'ya yükselmiştir. Çocuk cinsel istismarı olguları açısından ise bu sayılar 2007 yılı için 30 olgu, 2008 yılı için 22 olgu ve 2009 yılının 9. ayına kadar ise 27 olgu olmuştur. Cinsel Saldırı Değerlendirme Biriminin kurulması neticesinde olguların olay ile ilgili deliller kaybolmadan akut dönemde değerlendirilme oranı artmıştır. Halihazırda birimize olguların yaklaşık 1/3'ü ilk 24 saatte, yarıya yakını ise ilk 72 saatte değerlendirebilmiştir. Bunun sonucu olarak sperm saptama oranımız, uluslararası standartlarda çalışan benzer merkezlerdeki oranlara benzer olarak, vajinal örneklerde % 28,5, anal örneklerde % 12,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tüm bu olumlu verilere rağmen Cinsel Saldırı Değerlendirme Birimimizin geliştirilmesi gereken yönleri bulunmaktadır. Birimizde fiziki şartlardaki eksiklikler nedeniyle, yapılandırılmış camlı görüşme bölmesi veya ayrı bir soyunma kabini bulunmamaktadır. Görüşmelerimiz kayıt altına alınmamaktadır. Henüz çocuk dostu muayene ortamı da sağlanamamıştır. Ayrıca birimizde multidisipliner yaklaşım konsültasyonlar yoluyla sağlanmaktadır. Bu durum mümkün olan en kısa sürede, tek seferde ve bütüncül yaklaşımla görüşme ve değerlendirme prensibi ile çelişmektedir. Olgular konsülte edilecekleri birimlerde tekrar tekrar değerlendirilmeye tabi tutulmakta ve bu durum da olguların re-travmatizasyonuna yol açabilmektedir. Bu nedenle, olguların mümkün olan en kısa sürede, tek seferde ve bütüncül yaklaşımla görüşme ve değerlendirmesinin sağlanması maksadıyla ilgili branşların katılımıyla Çocuk İstismarı Değerlendirme Merkezi kurulması planlanmaktadır.